

Роль публічного управління у розвитку транскордонного співробітництва

Сокольська Т. В., Поліщук С. П., Білоцерківський національний аграрний університет

У статті розглядається роль та місце публічної влади у формуванні політики ефективного транскордонного співробітництва України з ЄС з урахуванням національних інтересів.

Охарактеризовано сучасний стан розвитку транскордонного співробітництва України з країнами ЄС та виокремлено найголовніші проблеми, що стримують цей процес. Найвагомішими з них є відсутність достатніх фінансових коштів та управлінських повноважень у місцевих адміністраціях, зокрема на створення інформаційної інфраструктури, необхідної для налагодження співпраці з владними структурами регіонів іноземних країн, та розробку фінансових проектів.

Особлива увага приділена принципам та особливостям територіального співробітництва з урахуванням специфіки зовнішньої співпраці ЄС та інтересів країн-учасниць.

Обґрунтована роль об'єднаних територіальних громад (ОТГ) в активізації транскордонного співробітництва, зокрема їх участі у міжнародних проектах, та наведені приклади такої діяльності на Закарпатті. Доведено, що в нинішній економічній ситуації транскордонне співробітництво є одним із основних економічних механізмів залучення іноземних інвестицій та грантових коштів для модернізації економіки, створення нових робочих місць через розвиток малого підприємництва, залучення інноваційних технологій, вихід на європейський ринок та входження України до європейського співтовариства.

Доведена доцільність розробки цілісної ефективної державної політики транскордонного співробітництва з ЄС, в рамках якої мають бути чітко визначені правові, інституційні і фінансові інструменти та засоби її реалізації з обов'язковим громадським моніторингом отриманих результатів. Розвиток транскордонного співробітництва між Україною та країнами ЄС, що забезпечить формування конкурентоспроможної економіки, ефективний розвиток міжнародної торгівлі, поліпшення умов та підтримку підприємництва, може бути реалізований за умови втілення на регіональному рівні політики публічного управління процесом транскордонного співробітництва.

Ключові слова: публічне управління; місцеве самоврядування; регіональний розвиток; регіональні програми; міжнародні проекти; фінансова підтримка; публічна влада

Role of public government in cross-border cooperation

Sokolska T. V., Polishchuk S. P., Bila Tserkva National Agrarian University

The article considers the role and place of public authorities in shaping the policy of effective cross-border cooperation between Ukraine and the EU taking into account the national interests.

Particular attention is paid to the principles and features of territorial cooperation, taking into account the specifics of the EU's external cooperation as well as the interests of the participating countries.

The basic principles of the cooperation are determined on the basis of connections as well as contractual interregional and interstate relations, in compliance with the national legislation and respect for the international obligations of the states that are subjects of contractual relations; the thematic objectives are defined.

The current state of Ukraine and the EU countries cross-border cooperation development is characterized and the main factors limiting this process are outlined. The most significant ones are the insufficient level of the national economic development and inconformity of the national legislation with European standards; lack of well-balanced management at the local level; the impossibility of implementing international projects of economic and social development due to ineffective management; lack of proper infrastructure; lack of marketing which aims to facilitate the existing resource potential of the border regions; sparking interethnic conflicts; the lack of skilled personnel in different spheres of establishing effective cooperation between the authorities, business and the public, etc. are also among them.

Lack of sufficient financial resources and managerial powers in local administrations, in particular, for establishing the information infrastructure necessary for the cooperation with the authorities of the foreign countries regions and the development of financial projects is a specific problem of cross-border cooperation.

The role of international projects and regional programs such as EU4Business, cross-border cooperation (Black Sea, Romania, Moldova, Hungary, Slovakia, Poland), EU programs, such as ERASMUS, HORIZON (61 projects amounting to 11.95 million euros were announced in 2016), COSME (May 2016) and their role in improving the socio-economic development of the border regions as well as solving common problems in ecology, health, safety and security, promoting the living conditions of citizens are grounded in the paper.

The role of the united territorial communities (UTC) in cross-border cooperation activating, in particular their participation in international projects is grounded and the results of this activity in the Transcarpathia are presented. Insufficient level of professional training of public authorities representatives is pointed out. It is proved that cross-border cooperation is one of the main economic mechanisms of attracting foreign investments and grant funds for the economy modernization, for new jobs creation through the small business development, attraction of innovative technologies, access to the European market and the entry of Ukraine into the European community in the current economic situation.

The expediency of working out the coherent effective state policy of cross-border cooperation with the EU, in which the legal, institutional and financial instruments should be clearly defined, along with the determined means of its implementation and mandatory public monitoring of the results is emphasized. The development of cross-border cooperation between Ukraine and the EU countries, ensuring a competitive economy running, the effective development of international trade, improvement of conditions and support of entrepreneurship, can be realized under the condition of implementation of the policy of public administration at the regional level.

Keywords: public management; local government; regional development; regional programs; international projects; financial support; public authorities

Роль публичного управления в развитии трансграничного сотрудничества Украины

Сокольская Т. В., Полищук С. П., Белоцерковский национальный аграрный университет

В статье рассматривается роль и место публичной власти в формировании политики эффективного трансграничного сотрудничества Украины с учетом национальных интересов.

Охарактеризовано современное состояние развития трансграничного сотрудничества Украины и выделены главные проблемы, сдерживающие этот процесс. Важнейшими из них являются отсутствие достаточных финансовых средств и управленческих полномочий в местных администрациях, в частности на создание информационной инфраструктуры, необходимой для налаживания сотрудничества с властными структурами регионов зарубежных стран, и разработку финансовых проектов.

Особое внимание уделено принципам и особенностям территориального сотрудничества с учетом специфики внешнего сотрудничества ЕС и интересов стран-участниц.

Обоснована роль объединенных территориальных общин (ОТГ) в активизации трансграничного сотрудничества, в частности их участия в международных проектах, и приведены примеры такой деятельности на Закарпатье. Доказано, что в нынешней экономической ситуации трансграничное сотрудничество является одним из главных экономических механизмов привлечения иностранных инвестиций и грантовых средств для модернизации экономики, создания новых рабочих мест путем развития малого предпринимательства, привлечения инновационных технологий, выхода на европейский рынок и вхождения Украины в европейское сообщество.

Доказана целесообразность разработки целостной эффективной государственной политики трансграничного сотрудничества с ЕС, в рамках которой должны быть четко определены правовые, институциональные и финансовые инструменты и средства ее реализации с обязательным общественным мониторингом полученных результатов. Развитие трансграничного сотрудничества между Украиной и странами ЕС, которое обеспечит формирование конкурентоспособной экономики, эффективное развитие международной торговли, улучшение условий и поддержку предпринимательства, может быть реализовано при условии осуществления на региональном уровне политики публичного управления процессом трансграничного сотрудничества.

Ключевые слова: публичное управление; местное самоуправление; региональное развитие; региональные программы; международные проекты; финансовая поддержка; публичная власть

Постановка проблеми.

Вибір Україною європейського вектору розвитку та посилена увага ЄС до нашої країни через вигідне її геополітичне розташування та наявність багатих природних ресурсів, транскордонних газових, транспортних, енергетичних артерій потребує від нашої влади виважених політичних і економічних кроків, зокрема, ефективного транскордонного співробітництва, взаємозв'язків прикордонних областей із сусідніми регіонами країн ЄС.

Ці процеси за рахунок міжособових контактів значно розширюють повноваження органів місцевого управління, зміцнюючи місцеву демократію, що в остаточному підсумку поліпшує умови ведення бізнесу, сприяє підвищенню якості життя населення регіонів; соціальній та демографічній конвергенції; встановленню доступних цін на товари і послуги для населення та економічному розвитку регіону в цілому. У зв'язку з цим формування системи транскордонного співробітництва є актуальним питанням теорії і практики європейської інтеграції України.

Система нових взаємовідносин потребує від України адаптації законодавства до вимог Євросоюзу і його зміни відповідно до нових геополітичних реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

свідчить про підвищений інтерес до дослідження проблем транскордонного розвитку країн, як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких: І. Артёмов, І. Вовканич, А. Данилишин, Н. Діус, О. Крейчі, Ю. Куросвська-Пиж, В. Реутов, О. Ровт, О.Тищенко, С.Устич, К. Щепанська-Вощина та ін. Разом із тим, нині відсутня єдина обґрунтована концепція транскордонного співробітництва України з ЄС, яка б пропонувала чіткі підходи до розвитку цих процесів з урахуванням потреб не окремого регіону, а загальнонаціональних інтересів. Також не визначена роль публічного управління та адміністрування цьому процесі.

Мета статті визначення ролі та місця публічної влади в розвитку транскордонного співробітництва України засобами публічного управління з урахуванням національних інтересів.

Виклад основного матеріалу.

За вітчизняним та європейським законодавством визначено, що розвиток транскордонного співробітництва є пріоритетом реалізації політики сусідства ЄС, що підтверджується численними нормативно-правовими актами, постановами та програмами (табл.1), прийнятими в рамках правових норм європейського та національного законодавства [4, 9,11].

Табл. 1. Програми транскордонного співробітництва Україна – ЄС (ENI* and ERDF**)

Країни	Транскордонні території
Польща/Білорусія /Україна	Польща: Сувальські, Бялостоккі, Остролесько-Седлецькі, Біальський, Ломжа, Хелмсько-Замойський, Перемишль, Кросно. Білорусь: Гродненська та Брестська області Україна: Волинська, Львівська та Закарпатська області
Угорщина/Словаччина /Румунія/Україна	Угорщина: Саболч-Сатмар-Берег Словаччина: Прешовський край, Кошицький край Румунія: Марамуреш, Сату Маре Україна: Закарпатська, Івано-Франківська області
Румунія/Україна	Румунія: Сату Маре, Марамуреш, Ботошані, Сучава, Тулча Україна: Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька, Одеська області
Програма «Чорного моря»	Румунія: Південний-Схід (Sud-Est) Болгарія: Північний-схід, Південний-схід (Severoiztochen, Yugoiztochen) Греція: Кентрікі Македонія, Анатоліки Македонія Тракі Туреччина: TR10 (Стамбул), TR21 (Текирдаг, Едірне, Киркларелі), TR42 (Кокаелі, Сакарья, Дюссе, Болу, Ялова), TR81 (Зонгулдак, Карабук, Бартин), TR82 (Кастамону, Чанкири, Синоп), Токат, Чорум, Амасья) і TR90 (Трабзон, Орду, Гиресун, Різе, Артвін, Гюмюшхане) Україна: Одеса, Миколаїв, Херсон, Севастополь, Запорізька та Донецька області, Республіка Крим, Севастополь Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан: вся країна

*ENI - Європейський інструмент сусідства

** ERDF- Європейський фонд регіонального розвитку

Джерело: складено за даними [11].

При цьому європейська Комісія розглядає транскордонне співробітництво (Cross Border Cooperation (CBC) як ключовий елемент політики ЄС щодо своїх сусідів, що підтримує сталий розвиток країн уздовж зовнішніх кордонів ЄС, допомагає зменшувати відмінності між рівнями життя та вирішувати спільні виклики [8, 10]. Основним принципом такого співробітництва є створення зв'язків та договірних міжрегіональних та міждержавних відносин із дотриманням національних законодавств і поважання міжнародних зобов'язань держав, до яких належать територіальні громади або влада, що є суб'єктами договірних відносин [1].

Транскордонна система ЄС розроблена на принципах моделі територіального співробітництва, але адаптована до специфіки зовнішньої співпраці ЄС, і її особливістю є те, що ця система враховує інтереси країн-учасниць та базується на:

- збалансованому партнерстві між країнами-учасницями по обидва боки кордону: держави-члени та сусідні країни мають рівні права, щодо оцінки програмних рішень, а проекти отримують

фінансування лише за умови їх реалізації партнерами з обох сторін;

- управління, доручене місцевому чи національному органам влади в країнах-учасницях, спільно відбираються усіма країнами, що беруть участь у програмі;

- загальна правова база та правила реалізації.

CBC має три основні цілі [11]: сприяння економічному та соціальному розвитку прикордонних територій (ціль А); вирішення спільних проблем (навколишнього середовища, громадського здоров'я, охорони та безпеки) (ціль В); створення кращих умов для людей, товарів та мобільності капіталу (ціль С).

Слід зазначити, що Бюджет Європейського інструменту сусідства транскордонного співробітництва (ENI) на період 2014–2020 рр. становить

1,052 млрд. євро і складається з двох різних джерел: ENI та внесків від Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF). Орієнтовна сума фінансування ENI на період 2014–2020 років складає 489 000 000 євро – 598 000 000 євро (табл. 2, 3) [9,11].

Табл. 2. Розподіл фінансування за програмами транскордонного співробітництва ЄС – Україна (ENI* and ERDF**)

Програма країн	2014-2017			2018-2020			2014-2020		
	ENI	ERDF	Загальна сума	ENI	ERDF	Загальна сума	ENI	ERDF	Загальна сума
Польща/Білорусія /Україна	50,228,373	36,335,480	86,563,853	37,671,279	51,564,172	89,235,451	87,899,652	87,899,652	175,799,304
Угорщина/Словаччина /Румунія/Україна	21,129,142	15,284,938	36,414,080	15,846,858	21,691,062	37,537,920	36,976,000	36,976,000	73,952,000
Румунія/Україна	17,142,857	12,401,237	29,544,094	12,857,143	17,598,763	30,455,906	30,000,000	30,000,000	60,000,000
Програмна підтримка	8,571,429	N/A	8,571,429	6,428,571	N/A	6,428,571	15,000,000	N/A	15,000,000
Загальна сума по всіх регіонах	306,211,021	262,255,314	568,466,335	236,788,979	247,395,041	484,184,020	543,000,000	509,650,355	1,052,650,355

Табл. 3. Європейський інструмент сусідства транскордонного співробітництва: загальні показники фінансування програм ЄС–Україна (ENI and ERDF)

Програма країн	2014–2017	2018–2020	2014–2020
Польща/Білорусія /Україна	86,563,853	89,235,451	175,799,304
Угорщина/Словаччина /Румунія/Україна	36,414,080	37,537,920	73,952,000
Румунія/Україна	29,544,094	30,455,906	60,000,000
Програмна підтримка	8,571,429	6,428,571	15,000,000
Загальна сума по всіх регіонах	568,466,335	484,184,020	1,052,650,355

Кожна програма транскордонного співробітництва зосереджується на максимально чотирьох тематичних цілях, [11] зокрема:

1. Розвиток бізнесу (стратегічна ціль А): сприяння співпраці між державним та приватним секторами; зміцнення економічних кластерів; підвищення конкурентоспроможності; сприяння та підтримка підприємництва; підтримка розвитку та модернізації підприємств у конкретних секторах (наприклад туризм, сільське господарство, рибальство).

2. Підтримка освіти, досліджень, технологічного розвитку та інновацій (стратегічна ціль А): сприяння співпраці бізнесу та навчальних закладів для інновацій та інновацій НДДКР, спільне планування навчання; сприяння розвитку навичок та навчання протягом усього життя; підтримка місцевого співробітництва у сфері освіти; заохочення та підтримка досліджень та інновацій.

3. Сприяння місцевій культурі та збереженню історичної спадщини (стратегічна ціль А): сприяння місцевій культурі та історії; підтримка традиційних навичок місцевого економічного розвитку.

4. Сприяння соціальній інтеграції та боротьбі з бідністю (стратегічні цілі А, В, С): підтримка розвитку та підвищення доступу до соціальних послуг; сприяння гендерній рівності та рівним можливостям; підтримка інтеграції іммігрантів та уразливих груп; сприяння зайнятості та підтримка мобільності робочої сили; стимулювання працевлаштування молоді.

5. Підтримка місцевого та регіонального належного врядування (публічного адміністрування) (стратегічні цілі А, В, С): підвищення спроможності місцевих та регіональних влад і громад; партнерство з приватним сектором та науковими організаціями; координація планових заходів; підтримка регіональної інтеграції; сприяння правовому та адміністративному співробітництву.

6. Захист навколишнього середовища, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація (стратегічна ціль В): спільні заходи щодо захисту навколишнього середовища та ефективного управління морським простором та ресурсами; збереження та стале використання природних ресурсів, включаючи біорізноманіття; підтримка сталого управління відходами та очищення стічних вод, спільні дії та співробітництво у вирішенні проблем, пов'язаних зі зміною клімату, включаючи моделювання наслідків зміни клімату та розвитку відповідних (спільних) заходів; сприяння розвитку енергії з низьким рівнем викидів вуглецю; підтримка енерго- та ресурсоефективності (включаючи використання відновлюваної енергії).

7. Покращення доступності регіонів, розвиток стійких та кліматично захищених транспортних та комунікаційних мереж і систем (стратегічна ціль С): покращення мобільності людей та товарів; розвиток транспортних послуг та інфраструктури.

8. Загальні проблеми у сфері безпеки та охорони здоров'я (стратегічна ціль В): підтримка розвитку охорони здоров'я; посилення доступу до здоров'я; запобігання та боротьба з організованою злочинністю; правоохоронне, поліцейське та митне співробітництво (обмін розвідувальними службами, інформацією тощо); підтримка спільної діяльності щодо запобігання природних та техногенних катастроф, а також спільні дії в надзвичайних ситуаціях.

9. Сприяння та співробітництво в галузі сталого енергозабезпечення та енергетичної безпеки (стратегічна ціль В): стійке виробництво енергії; системи трансмісії та розподілу енергії, співробітництво в галузі енергетичної безпеки; відновлювана енергія та ефективність використання енергії.

10. Сприяння контролю кордонів та безпеці кордонів, мобільності та міграції управління (стратегічна ціль С): підтримка ефективності та

безпеки кордонів; покращення інфраструктури та обладнання перетину кордону; вдосконалення операцій з управління кордонами, митних та візових процедур.

Щодо сучасного стану розвитку транскордонного співробітництва України з країнами ЄС, то варто відзначити, що найбільш оптимістично експерти оцінюють транскордонне співробітництво в українсько-словацькому та українсько-угорському транскордонних регіонах. В українсько-польському, українсько-молдовському та українсько-румунському транскордонних регіонах спостерігається зниження його активності. Збройний конфлікт із Росією також суттєво вплинув на транскордонне співробітництво в рамках українсько-білоруського транскордонного регіону [6].

Загалом, в Україні цей процес до певної міри стримується недостатнім рівнем економічного розвитку держави та невідповідністю національного законодавства європейським стандартам. Має місце також відсутність виваженого управління на місцевому рівні; неможливість реалізації міжнародних проектів економічного та соціального розвитку через неефективний менеджмент; відсутність належної інфраструктури; відсутність маркетингу щодо популяризації наявного туристичного потенціалу прикордонних регіонів; розгойдування міжетнічних конфліктів; відсутність висококваліфікованих кадрів у різних сферах налагодження ефективної співпраці між владою, бізнесом та громадськістю тощо.

Важливою проблемою, що обмежує співробітництво влади з бізнес-структурами та неурядовими організаціями у сфері транскордонного співробітництва, є відсутність достатньої мотивації у центральних органів влади щодо активізації роботи у цій площині. До цього часу має місце розпорошення зусиль та спрямування значної частини активності органів місцевого самоврядування на роботу з органами центральної влади замість максимальної концентрації на питаннях поглиблення співпраці з місцевими громадськими організаціями, підприємцями та закордонними партнерами [2]. Низькою також залишається поінформованість громад про основні результати діяльності суб'єктів транскордонного співробітництва та зарубіжний досвід регіонального розвитку.

Найвагомішими факторами, що стримують розвиток транскордонного співробітництва, є відсутність достатніх фінансових коштів та управлінських повноважень у місцевих адміністраціях, зокрема на створення інформаційної інфраструктури, необхідної для налагодження співпраці з

владними структурами регіонів зарубіжних країн та розробки фінансових проектів. На сьогодні основним фінансовим механізмом транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності транскордонних регіонів є міжнародні проекти, що фінансуються ЄС. Серед них заслуговують на вагу такі регіональні програми, як EU4 Business, транскордонне співробітництво (Чорне море, Румунія, Молдова, Угорщина, Словачина, Польща), програми ЄС–ERASMUS, HORIZON (в 2016 р. заявлено 61 проект на суму 11,95 млн євро), COSME (у травні 2016 р. Україна офіційно приєдналася до європейської програми підтримки малого та середнього підприємництва), Creative Europe [11]. Проте основною проблемою з боку української сторони є відсутність чітких проектних пропозицій, через що кошти, виділені на співпрацю, залишаються на рахунках не використаними. У той час, коли Польщею і Угорщиною на створення центрів розвитку підприємництва було освоєно 120 тис. \$, а на розвиток комунікаційних систем 500 тис. – у Карпатському євро регіоні лише подано три проекти [7]. На нашу думку це викликано недостатньою фаховою підготовкою представників органів публічної влади.

Щодо державної фінансової підтримки, то вона визначається щороку в межах коштів, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік, для виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки [4]. При цьому умовою такої підтримки є співфінансування у розмірі не менше 10 відсотків від загального обсягу фінансування проекту транскордонного співробітництва за рахунок коштів місцевого бюджету та / або інших джерел. Наприклад, фінансування програми транскордонного співробітництва Румунія – Україна на період 2014–2020 років, націленої на процвітання та добросусідство, становить 60 млн євро, за якого Україна і Румунія мають забезпечити мінімальне співфінансування 10% від внеску ЄС.

Основними тематичними завданнями, вибраними в рамках транскордонного співробітництва 2014–2020 «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна», є: розвиток місцевої культури та збереження історичної спадщини; захист навколишнього середовища, пом'якшення наслідків та адаптація до зміни клімату; покращення доступу до регіонів; розвиток сталих і безпечних для клімато-транспортних та комунікаційних мереж і систем; спільні виклики у сфері безпеки та охорони. Реалізація зазначених завдань передбачає покращення соціально-економічного розвитку в

регіонах по обидва боки; вирішення спільних проблем у сфері екології, охорони здоров'я, охорони і безпеки; сприяння покращенню умов і можливостей для забезпечення мобільності людей, товарів і капіталу тощо.

Проте, якщо проаналізувати заходи, здійснені обласною адміністрацією, то з передбачених програмою розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2016–2020 роки 7170,0 тис. грн – 3080 тис. грн витрачено на організацію та проведення міжнародних семінарів, конференцій, форумів, засідань за круглим столом, спрямованих на поглиблення співпраці з іноземними регіонами і міжнародними організаціями, тоді як на розбудову пунктів пропуску, прикордонної інфраструктури та на регіональний розвиток передбачені кошти лише в пункті «здійснення заходів з організації роботи, супроводу іноземних фахівців та експертів під час їх перебування в області з метою проведення моніторингу надзвичайних ситуацій та надання рекомендацій щодо ліквідації їх наслідків» 400 тис. грн [5]. Це наштовкує на думку про несистемність аналізу проблем, які першочергово потрібно вирішувати в рамках транскордонного співробітництва, а використання програм сприяння ТКС є лише формальним приводом для одержання грантів.

Слід також зазначити, що з реалізацією реформи децентралізації в Україні, створенням об'єднаних територіальних громад (ОТГ) значно активізувалось транскордонне співробітництво на Закарпатті. Зокрема, флагоманом із залучення коштів за різноманітними програмами у свій розвиток є Перечинська ОТГ, яка виграла проект на реалізацію спортивного майданчика, розробляє туристичний маршрут «Слідами лемків» та бере участь у програмі Угорщини із роздільного збирання та переробки сміття.

Заслуговують на увагу такі практики, як створення Польсько-Українського туристичного маршруту, метою якого є підвищення використання туристичного потенціалу в Карпатському регіоні та покращення умов для розвитку підприємництва, створення умов для розвитку підприємництва у сільській місцевості Волинської області та Люблінського воєводства Польщі шляхом диверсифікації сільськогосподарського виробництва.

Проаналізувавши досвід транскордонного співробітництва в Карпатському євро регіоні,

ми дійшли висновку, що для зміцнення конкурентоспроможності українських територій на західному Українському кордоні, визначальна роль має бути відведена громадам з їхнім баченням пріоритетних кроків до розвитку територій. Лише органи місцевого самоврядування у співпраці із громадськими організаціями, вищими навчальними закладами мають розробляти стратегії розвитку, формувати інвестиційні проекти з чітким економічним обґрунтуванням та укладати нові дієві транскордонні угоди. Особливу увагу слід зосередити на інформаційно-консультаційній та просвітницькій діяльності, рекламуванні конкурентних переваг та особливостей регіону.

Висновки.

Отже, транскордонне співробітництво є одним із головних економічних механізмів залучення іноземних інвестицій та грантових коштів для модернізації економіки, створення нових робочих місць через розвиток малого підприємництва, залучення інноваційних технологій, вихід на європейський ринок та входження України до європейського співтовариства.

Значним поштовхом у розвитку транскордонного співробітництва, на нашу думку, стане децентралізація влади та розширення повноважень і функцій управління органів місцевого самоврядування. Особливо доцільним є залучення до цього процесу громадського сектору, юридичних та фізичних осіб (бізнес-структури, підприємці), громадських організацій. Проте з боку держави має бути чітка координація та належна бюджетна підтримка соціально-економічного та екологічного розвитку прикордонних регіонів; проведена гармонізація законодавства України в цих сферах із європейським законодавством. Тобто, Україні необхідна цілісна ефективна політика транскордонного співробітництва з ЄС, у рамках якої мають бути чітко визначені правові, інституційні і фінансові інструменти разом із визначеними засобами її реалізації та обов'язковим громадським моніторингом отриманих результатів. Розвиток транскордонного співробітництва між Україною та країнами ЄС, що забезпечить формування конкурентоспроможної економіки, ефективний розвиток міжнародної торгівлі, поліпшення умов та підтримку підприємництва і транскордонних кластерів, може бути реалізований за умови втілення політики публічного управління процесом на регіональному рівні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Артёмов І. В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України / І. В. Артёмов. – Ужгород: Ліра, 2009. – 520 с.
2. Державне управління регіональним розвитком України / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. – Київ: НІСД, 2010. – 288 с.
3. Палінчак М. М. Історія, що об'єднує. Нариси новітнього транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні / М. М. Палінчак, В. П. Приходько, С. І. Устич, Д. М. Стебляк. – Ужгород: УжНУ «Говерла», 2017. – 465 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки» № 554 від 23 серпня 2016 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-p>.
5. Рішення Закарпатської обласної ради «Про внесення змін до Програми розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2016 - 2020 роки» № 561 від 07.12.2016 р. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-programi-rozvitku-transkordonnogo-spiv-doc294791>.
6. Розвиток транскордонного співробітництва: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В. С. Кравців. – Львів, 2016. – 125 с.
7. Україна на перехресті геополітичних інтересів: актуальні аспекти проблеми/Закарпатський державний університет. Навчально-науковий інститут Філософії та євроінтеграційних досліджень. – Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3702>.
8. Medeiros E. Cross-Border Cooperation in EU Regional Policy: a fair deal? / E. Medeiros. 2010. – Режим доступу: http://pocstep.eu/sites/default/files/DOC_EdMedeiros_fair_deal_ENG.pdf
9. Joint report to the European parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. Report on the Implementation of the European Neighbourhood Policy Review. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/2_en_act_part1_v9_3.pdf.
10. Kurowska-Pysz J. The analysis of the determinants of sustainable cross-border cooperation and recommendations on its harmonization/ J. Kurowska-Pysz, K. Szczepanska-Woszczyna // Sustainability. – 2017. – № 9.
11. Programming of the European Neighbourhood Instrument (ENI) – 2014-2020 Programming document for EU support to ENI Cross-Border Cooperation (2014-2020). – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/archives/docs/enp/pdf/financing-the-enp/cbc_2014-2020_programming_document_en.pdf.

REFERENCES

1. Artomov, I.V. (2009). *Transkordonne spivrobitnytstvo v yevrointehratsiinii stratehii Ukrainy [Cross-border cooperation in the European integration strategy of Ukraine]*. Uzhhorod: Lira [in Ukrainian].
2. Vorotina, V.Ye., Zhalila, Ya.A. (2010). *Derzhavne upravlinnia rehionalnym rozvytkom Ukrainy [State management of regional development of Ukraine]*. Kiev: NISD [in Ukrainian].
3. Palinchak, M., Prykhodko, V.P., Ustych, S.I., & Steblak, D.M. (2017). *Istoriia, shcho obiednuie. Narysy novitnoho transkordonnoho spivrobitnytstva u Karpatskomu rehioni [The story that unites. Essays on the latest cross-border cooperation in the Carpathian region]*. Uzhhorod: UzhNU «Hoverla» [in Ukrainian].
4. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva na 2016-2020 roky» № 554 vid 23 serpnia 2016 r. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the State Program for the Development of Cross-Border Cooperation for 2016-2020» № 554 from August 23, 2016.]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-p>. [in Ukrainian].
5. *Rishennia Zakarpatskoi oblasnoi rady «Pro vnesennia zmin do Prohramy rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva Zakarpatskoi oblasti na 2016 - 2020 roky» № 561 vid 07.12.2016 r.[Decision of the Transcarpathian Regional Council «On Amendments to the Trans-Carpathian Region Cross-Border Cooperation Program for 2016-2020» № 561 from 07.12.2016.]*. Retrieved from: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-programi-rozvitku-transkordonnogo-spiv-doc294791> [in Ukrainian].
6. Kravtsiv, V.S. (Ed.). (2016). *Rozvytok transkordonnoho spivrobitnytstva: naukovo-analitychna dopovid [Development of cross-border cooperation: a scientific and analytical report]*. NAN Ukrainy. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy». Lviv [in Ukrainian].
7. *Ukraina na perekhrestii heopolitychnykh interesiv: aktualni aspekty problemy [Ukraine at the crossroads of geopolitical interests: urgent aspects of the problem]*. *Zakarpatskyi derzhavnyi universytet. Navchalno-naukovyi instytut Filozofii ta yevrointehratsiinykh doslidzhen*. Retrieved from: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3702> [in Ukrainian].
8. Medeiros, E. (2010). *Cross-Border Cooperation in EU Regional Policy: a fair deal?* Retrieved from: http://pocstep.eu/sites/default/files/DOC_EdMedeiros_fair_deal_ENG.pdf

9. *Joint report to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions. Report on the Implementation of the European Neighbourhood Policy Review.* – Retrieved from: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/2_en_act_part1_v9_3.pdf.
10. Kurowska-Pysz, J., & Szczepanska-Woszczyna, K. (2017). The analysis of the determinants of sustainable cross-border cooperation and recommendations on its harmonization. *Sustainability*, 9.
11. *Programming of the European Neighbourhood Instrument (ENI) – 2014-2020 Programming document for EU support to ENI Cross-Border Cooperation (2014-2020)*. Retrieved from: http://eeas.europa.eu/archives/docs/enp/pdf/financing-the-enp/cbc_2014-2020_programming_document_en.pdf.

Сокольська Тетяна Вікторівна

Доктор економічних наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
09117, Біла Церква, пл. Соборна 8/1

Sokolska Tetyana

Associate prof., Dr.
Bila Tserkva National Agrarian University
8/1, pl.Soborna, Bila Tserkva, 09117, Ukraine

Email: sokolska-1@ukr.net

Поліщук Світлана Петрівна

Кандидат економічних наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
09117, Біла Церква, пл. Соборна 8/1

Polishchuk Svitlana

PhD in Economics, Assistant
Bila Tserkva National Agrarian University
8/1, pl.Soborna, Bila Tserkva, 09117, Ukraine

Email: marvels@ukr.net

Цитування: Сокольська Т. В. Роль публічного управління у розвитку транскордонного співробітництва / Т. В. Сокольська, Поліщук С. П. // *Аспекти публічного управління.* – 2018. – Т. 6. – № 5. – С. 24-32.

Citation: Sokolska, T.V., & Polishchuk, S.P (2018). Rol publicznego upravlinnia u rozvytku transkordonnoho spivrobitnytstva [Role of public government in cross-border cooperation]. *Public administration aspects*, 6 (5), 24-32.

Стаття надійшла / Article arrived: 04.05.2018

Схвалено до друку / Accepted: 18.05.2018